

Figur. Försäljning av antibiotika för djur i Sverige uttryckt som mg aktiv substans per populationskorrektionsenhet (PKU). PKU motsvarar ungefär den sammanlagda levandevikten av djur i ett land i kilo. Data för 2010-2015 är något osäkra på grund av ett visst bortfall. Detta markeras med ljusare färg. Källa: Swedres-Svarm 2019

Försäljning av antibiotika för djur

I Sverige är antibiotika för veterinärmedicinskt bruk receptbelagt. Läkemedlen ges till enskilda djur som injektioner, tabletter eller lokalbehandling, men också till grupper av djur i fodret eller dricksvattnet. I många länder används antibiotika utan veterinärmedicinska skäl i foder för att öka djurens tillväxt. Detta förbjöds i Sverige 1986 och inom EU år 2006.

Uppdatering av statistiken

Data för 2017 och 2018 har räknats om, och några felaktigheter har upptäckts. Siffrorna för i figuren och tabellen har därför uppdaterats.

Statistiken år 2019

Under 2019 såldes totalt 9 601 kilo aktiv substans av olika antibiotika för veterinärmedicinskt bruk. Försäljningen av antibiotika för djur har minskat med cirka två tredjedelar sedan början av 1980-talet (figur, tabell). Cirka 60 procent av

försäljningen är idag vanligt penicillin, främst produkter för injektion. Penicillin används framförallt för behandling av nötkreatur, grisar och hästar. Användning av kombinationer av sulfa och trimetoprim är också vanligt.

Försäljningen av produkter för behandling av djurgrupper via foder eller vatten har minskat kraftigt över tid (den gula delen av staplarna i figuren ovan). Idag utgör antibiotika för sådan behandling mindre än 10 procent av den totala försäljningen. Främst är det grisar som kan behöva behandlas på detta sätt. Exempel på antibiotika som används i foder eller vatten är tetracykliner, makrolider och pleuromutiliner.

Sedan 2010 har försäljningen av antibiotika som är särskilt viktiga för humansjukvården, tredje generationens cefalosporiner, fluorokinoloner och polymyxiner, har minskat med 95, 86 respektive 73 procent (mätt som mg per PKU).

Tabell. Försäljning i Sverige av antibiotika för behandling av djur, kilo aktiv substans.

	1984	1990	1995	2000	2005	2010	2017	2018	2019
Tetracykliner	12 955	4 572	4 968	1 754	1 562	1 115	529	516	522
Penicillin	4 786	7 414	9 037	8 254	7 571	7 546	5 921	5 961	5 579
Aminopenicilliner	714	738	928	852	911	907	640	683	648
Cefalosporiner	2	-	-	315	1 009	575	210	187	161
Trimetoprim & sulfa	4 511	2 782	2 466	2 728	2 972	2 355	2 004	1 836	1 726
Makrolider & linkosamider	887	1 398	1 975	1 352	1 080	739	515	578	486
Fluorokinoloner		84	200	156	184	148	25	29	20
Övriga antibiotika	7 294	13 055	4 061	1 668	1 100	731	449	856	458
Antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte	19 400	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	50 549	30 274	24 524	17 079	16 389	14 117	10 293	10 404	9 601

I gruppen övriga antibiotika ingår aminoglykosider, amfenikoler, pleuromutiliner och polymyxiner

Internationell jämförelse

Den Europeiska läkemedelsmyndigheten sammanställer och rapporterar statistik över försäljning av antibiotika för djur i olika Europeiska länder. Skillnaderna mellan länder är mycket stora. Sverige, Finland, Island och Norge har de lägsta siffrorna. I många länder är medicinering av hela djurgrupper via foder eller vatten mycket vanligare än i Sverige.

Sverige och övriga nordiska länder utmärker sig också genom att penicillin är det antibiotikum som dominerar. Penicillin har ett smalt spektrum och har därför en begränsad påverkan på resistensläget. I många andra länder är istället tetracykliner, som har ett brett spektrum, vanligast.

Mer information om statistik från andra länder finns i faktabladet "Antibiotika och djur i EU".

Kommentar till statistiken

Användningen av antibiotika för djur i Sverige är internationellt sett låg och antibiotikaresistensläget är gynnsamt. Det goda läget är resultatet av många års arbete med fokus på att förebygga sjuklighet. Nära samverkan mellan myndigheter, akademi, organisationer och djurägare gör att känd kunskap kommer till användning i praktiken.

Källor: Swedres-Svarm 2019. Sales of antibiotics and occurrence of antibiotic resistance in Sweden. Folkhälsomyndigheten & SVA.

Sales of veterinary antimicrobial agents in 31 European countries in 2017, European medicines agency.